

El pregó (2009)

Jordi Agràs

Quan hom arriba a la plaça del Mercadal ja hi troba un nodrit grup de conciutadans que esperen la Tronada. La Tronada del dia del pregó, del dia de Sant Joan, és un regal recent que els reusencs agraïm per avançar-nos quatre dies l'encesa de la primera de les tradicionals, la de després de Completes. Com acostuma a passar en aquests casos, hi ha qui està disposat a esperar, i fins i tot a desesperar-se, mentre dins el Saló de Plens de l'Ajuntament la pregonera o el pregoner desgranen la seva història. Mentrestant omplirà l'estona observant l'acurada feina de distribuir els mascles i els trons, farà juguesques amb els veïns d'emplaçament mirant d'endevinar com petarà, de la musicalitat que tindrà, de la cadència, de si la humitat de l'ambient afectarà o no l'encesa i l'esclat, de si serà com la de l'any passat... fins al punt d'arribar a protestar, a xiular, a cridar, de per què no l'engeguen d'un cop. Però anem a pams, que encara no toca encendre la metxa.

Un cop deixada la plaça i la gentada enrere, just travessades les portes de l'Ajuntament, obertes, com l'ocasió mana, de bat a bat i custodiades per dos agents de la Guàrdia Urbana vestits de gran gala, et trobes embolcallat pels sons de la cobla de ministrers que omplen a vessar l'espai. Mentre puges per l'escala, si t'hi fixes bé, podràs veure que algun dels fills il·lustres arrufen el nas o el front davant la intromissió extraordinària que suposa veure envaït el vestíbul de l'Ajuntament d'aquella manera, i més tenint en compte que és un espai on sempre acostuma a haver-hi una quietud plàcida, especialment a les tardes dels dies de festa. L'espai és ple de gom a gom. Molts ja seuen a les cadires disposats a seguir l'acte des de la gran pantalla instal·lada a l'efecte. D'altres guaiten dins el Saló de Plens per veure si encara s'hi poden encabir. Hi ha qui que, coneixent la història de cada any, ja fa estona que escalfa el banc de fusta per assegurar-se ben assegurat el lloc.

El Saló de Plens és petit. Més que ser petit, es fa petit. Serveix pel que ha de servir atès que els bancs del públic, quan hi ha ple, poques vegades s'omplen del tot; al contrari, n'hi ha més de buits que d'ocupats. En dies en què s'hi celebren actes on la ciutadania és la veritable protagonista, per les festes majors o altres commemoracions, sempre hi falta espai.

Als seients reservats per a les autoritats o representants de les entitats de la ciutat sempre s'hi pot veure algú incòmode pensant que potser s'hauria d'aixecar per deixar seure algú altre que, aplicant regles d'etiqueta, seria qui hauria d'ocupar el seu lloc. Però no pot, el mateix protocol estableix que a través d'aquestes persones, centenars i centenars de ciutadans són presents, per representació, a l'acte, i això implica ocupar el lloc que els ha estat acuradament assignat, tot aguantant que la processó vagi per dins.

A més fa calor. Sempre fa calor. L'estiu que fa tres dies que ha trucat a la porta acostuma a deixar-se sentir, i amb ganes. Els previsors, especialment previsores, no acudeixen mai al pregó sense un ventall; els que no n'han portat o no se n'han recordat –la revetlla de Sant Joan juga, de vegades, alguna mala passada– miren de ventar-se amb alguna cosa amb què puguin fer-se una mica d'aire. El zumzeig de les converses unit a l'aleteig dels ventalls crea un ambient distès i fraternal, de festa antiga brunyida pel pas dels anys.

Un dels moments àlgids es produeix quan comença a entrar el consistori, i les regidores i els regidors comencen a ocupar els seus seients. Després entraran solemnement l'alcalde i la pregonera o el pregoner, acompanyats dels tinents d'alcalde, per situar-se a la presidència i iniciar l'acte.

Les paraules de l'alcalde, per donar la benvinguda i presentar la pregonera o el pregoner, seran el tret de sortida d'una nova festa major.

Tot seguit la pregonera o el pregoner se situarà darrere el faristol instal·lat en un dels costats de l'estrada i iniciarà el pregó. Fer el pregó de festa major és un fet, un acte, acariciat en somnis per molts ciutadans. Fer la crida a la festa, engrescar els conciutadans a deixar-se rabejar per l'esperit de la festa major, animar els veïns a viure plenament, en primera persona, els diversos actes programats, tradicionals i nous; poder compartir records i vivències amb els presents amb la festa com a centre i com a excusa, és d'aquelles coses que molts reusencs esperem poder fer i viure un dia en primera persona.

Inevitablement els records dels pregoners ens porten a seguir els gegants amb pantalons curts o amb dues trenes, ens duen a l'època en què potser trobàvem que la Tronada petava massa fort i ens feia una mena de basarda estar prop dels mascles, de quan vàiem la Mulassa immensa, com una muntanya grisa, amb un cap esquifit; d'aquells castells de focs, que aleshores ens semblaven els millors del món, tirats a l'antic camp de futbol del Reus Deportiu; dels tradicionals dinars de festa major, de les revetlles fastuoses dels clubs esportius, de tants i tants records en els quals tots i cadascun dels assistents s'hi pot veure reflectit malgrat que sigui d'esquitllentes.

De vegades la pregonera o el pregoner, en funció de l'activitat que realitza o professió que desenvolupa, tenyeix una part del pregó d'un to més acadèmic o formal, on comparteix reflexions o informacions que considera que poden satisfer els presents. De tota manera, l'enllaç més o menys fort amb el passat i el present de la festa no se l'estalvia ningú. I això és el que acostuma a agradar més; permet marcar un tanto segur mentre s'obre la porta de la memòria col·lectiva, benèvola de mena.

Les últimes paraules de la pregonera o el pregoner deixen lloc als aplaudiments que omplen el Saló de Plens. I un cop la pregonera o el pregoner seu al lloc cedit pel primer tinent d'alcalde, el propi alcalde pren la paraula per continuar amb un dels moments més entranyables i sentits del vespre: el lliurament del Tro de Festa. Amb el Tro de Festa, la ciutat de Reus distingeix aquelles persones que han contribuït d'una o altra manera a mantenir, engrandir, perpetuar o millorar la nostra festa major. Sovint, com passa sovint amb aquestes tasques, ho han fet de manera discreta i callada, mantenint un anonimat intencionat que encara fa més merescut el reconeixement. El guardonat o guardonada de l'any acostuma a ser-hi mig enredat o enredat del tot. De vegades no cal fer massa esforços perquè hi sigui present, atès que es tracta de ciutadans que no es perden mai actes com el propi pregó. Un cop llegit el nom, els aplaudiments tornen a ensenyorir-se de l'espai, ara adreçats a la persona que, sorpresa per l'emoció, acut a recollir el guardó.

Però l'acte encara no s'acaba. Des de fa uns anys la pregonera o el pregoner, juntament amb l'alcalde, ha de sortir al balcó, precedits pels ministrers que anuncien la seva aparició. Des del balcó, la pregonera o el pregoner haurà d'adreçar quatre mots als assistents, alguns dels quals, cansats d'esperar i delerosos que d'un cop encenguin la Tronada, els poden rebre amb xiulets i crits. La pregonera o el pregoner haurà de triar ben bé què ha de dir: han de ser quatre paraules justes, quatre mots precisos que, com el bon verí o el perfum magnífic, han de servir perquè tota la plaça i tota la població s'engresquin i se sumin a començar veritablement la festa.

Tot seguit, amb presses –els crits i els xiulets acostumen a fer córrer– alcalde i pregonera o pregoner baixaran l'escala noble del palau municipal per situar-se al punt just on la pregonera o el pregoner rebrà les indicacions adients per encendre la Tronada. I quan aquesta comenci a petar s'acabaran els crits i els xiulets, s'acabaran els posats de murri i les cares llargues. El perfum de la pólvora i el núvol grisenc que començarà a formar-se, tot jugant a esvaïr-se al mig de la plaça, absorbirà aquella vela feixuga que semblava haver-s'hi instal·lat. I quan arribi l'esclat final, acompanyat per les mostres d'alegria espontànies que sortiran gairebé involuntàriament de les boques i els cossos de tots els presents, tots sabrem, tots, absolutament tots, que una nova festa major comença a fer camí.

I els que no volen perdre's el primer acte ja saben que, tot seguit, tenen la ineludible cita del magnífic concert que, any rere any, l'Orfeó Reusenc ofereix a la ciutat a la Prioral de Sant Pere. Les veus de l'Orfeó, que a Sant Pere s'hi troben com a casa, acaronaran un any més les voltes gòtiques fins aconseguir treure'n la pàtina dels sons més purs i nítids. La millor manera d'acabar el dia de Sant Joan i viure plenament el primer dia de festa major.

Jordi Agràs